

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. Quando lex irritans censeatur pœnalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

facti non essent. Hæc enim potestas Reipublicæ tam Ecclesiasticæ, quàm sæculari æquè necessaria est, ac potestas obligandi. Et ratio est, quia sic irritare nihil aliud est, quàm statuere certam conditionem, qua servata actus valeat; qua non servata nullus fit; & cum hoc possit in suis actibus quilibet privatus, non est, unde id negetur propter commune bonum Legislatori.

1146. Supponendum 3. quòd lex dupliciter contractum aliquem irritare possit, nimirum *ipso jure*, cum illum reddit nullum, ut non indigeat Judicis irritatione; seu ut diximus n. 1144. cum eum irritat *per se ipsam*; vel *expectat à sententiâ Judicis*. Fit autem irritatio vel *explicitè*, cum verbis exprimitur, ut si lex prohibeat actum, & simul addat, quòd, si fiat, nullus sit; vel *implicitè*, cum lex prohibet actum, & per verba æquivalentia illum annullat, quod fit præscribendò certam formam in tali contractu, vel dispositione servandam, tanquam conditionem, sine qua non.

1147. Supponendum 4. *importare formam*, idem esse, ac importare conditionem, vel substantialem, vel accidentalem; hinc quando dicitur, contractum esse irritum *non servatâ formâ*, intelligi debet de substantiali, non accidentali; illa est, qua deficiente deficit actus; ista, qua non deficit actus, etiam non servatâ formâ. Sic, quando à Tridentino præscribitur, ut ante matrimonium denuntientur sponsi, & matrimonia celebrentur in præsentia Parochi, & testium, secus non valitura; *præsentia Parochi, & testium* est forma substantialis; *denuntiationes* accidentalis. Totum autem in eo positum est, ut detur regula cognoscendi, quæ forma sit substantialis, quæ accidentalis? communiter traduntur sequentes.

1148. Prima est, quòd, quando lex ipsa dicit, id, quod præscribit, servandum esse *tanquam formam*, denotetur, esse substantialem. Nam hic terminus *forma* simpliciter prolatus supponit pro principali significato; hoc autem est forma *substantialis*; ergo. 2. quando lex ipsa exprimit, actum secus factum, esse irritum. 3. quando lex loquitur conditionaliter, requirendò nimirum id, quod præscribit celebrando actui, vel alicui dispositioni, exigendò tanquam conditionem implendam. 4. quan-

do lex concedit aliquam facultatem ad aliquem actum, præscribendò simul modum, quo usurpari debeat; quia tunc censetur commissa potestas limitatè, nimirum, si modus præscriptus observetur. Plura de his Farinacius p. 2. *fragm. ubi de lege*, à n. 203. Sanchez l. 5. *decal. c. 4. n. 26.* Suarez l. 5. *de legibus c. 31. & seq.*

Præter hæc not. 1. probabilius esse, 1149. quòd, *generaliter* loquendò, quando statutum mandat aliquid fieri *certo loco, & tempore*, actus contra factus non fit irritus, & nullus, nisi ulterius procedat explicitè, vel implicitè annullandò actum taliter factum. Nam in tali casu circumstantia temporis, aut loci non intelligitur apposita, ut forma substantialis, ita Suarez *cit. c. 25. n. 10. & c. 28. à n. 17.*

Not. 2. Si habenti aliunde potestatem 1150. faciendi aliquem actum, vel dispositionem, præscribitur aliqua forma, seu ratio, aut modus illum faciendi, non ceteri hanc formam exigi ut substantialem, nisi aliter à lege expressè irritetur. Ratio est; quia cum aliunde actus ponatur sub ejus potestate priùs habita, ejusmodi præscriptio ceteri nequit restricta quoad substantiam, nisi expressè de tali restrictione constet; ad quod non sufficit præcisè mandatum, ut talis forma servetur.

Not. 3. Similiter non ceteri formam 1151. præscriptam esse substantialem, quando illa de jure communi accidentaliter solum inest ejusmodi actui. Sic, si procuratori constituto ad contrahendum nomine tuo matrimonium simul mandes, ut contrahat *præmissis denuntiationibus*, matrimonium ex mandato tuo contractum valebit, licet omiserit denuntiationes. Nam hæc forma tali contractui solum accidentaliter inest jure communi, ut diximus l. 4. cum communi; his præmissis:

§. I.

Quando lex irritans censetur pænalis?

1152. **R**Esp. quòd, quando irritatio actus imponitur in odium alicujus delicti. Talem esse irritationem matrimonij ob uxoricidium, vel adulterium cum promissione futuri matrimonij, expressè docet Castropalaus P. 1. *tr. 3. D. 2. p. 7. n. 4.* probans

bans ex toto titulo de eo, qui duxit &c. Idem tenet de irratione electionis ad beneficium ob commissam simoniam; imò generaliter, inquit, quoties lex irrationem assignat in odium delicti, & ob solam legis prohibitionem, lex pœnalis est, citans pro se Patrem Sanchez l. 3. de marr. D. 4. n. 9. Suarez l. 5. c. 9. n. 7. Si autem irritatio fiat non ob delictum, sed ob commune bonum Religionis, Reipublicæ, vel aliorum privatorum, non debet censerî pœnalis, sed potius forma actûs. Quia tamen sæpè in lege irritante aliquem actum in odium delicti, plures fines interveniunt, ob quos irritatio talis fieri potest (ut cum irritatur matrimonium inter complices ob impedimentum criminis, quæ irritatio ob plures fines fieri potest, nimirum ut puniatur delictum, ut alij absterreantur à tali delicto, ut conjugibus stet vitæ securitas, &c.) & inde non raro lis nascitur, quem finem lex irritans directe respiciat (nam ab hoc sortitur suam denominationem) consequenter, an talis dispositio regulanda sit juxta naturam legis pœnalis, an merè irritantis? ideo communiter in diversas, & contrarias opiniones abeunt Doctores, ut constabit ex dicendis in seqq.

1153. Caterùm communis tenet irrationem non esse pœnalem, si non est ob commissum delictum. Ex hoc sequitur 1. irrationem matrimonij contracti sine præsentia Parochi, & testium, non esse pœnalem; quia non supponit commissum delictum; sed antecedenter ad contractum simpliciter clandestinum, nullo contractentium delicto præsupposito, contractentes reddit simpliciter inhabiles ad clandestinè contrahendum. Sequitur 2. legem, quæ actum aliquem irritat directe propter bonum commune, Religionis, vel Reipublicæ, aut etiam in favorem, quin hoc ordinet in finem puniendi delictum commissum, non esse irrationem pœnalem. Nam sic ejusmodi irritatio non est ex suppositione delicti, sed antecedenter ad illam, ut notavimus n. 1152. Talis irritatio est testamenti carentis testibus requisitis, alienationis rerum Ecclesiæ sine solennitate præscripta in Clement. I. de rebus Ecclesiæ non alienand. professionis ante completum decimum sextum ætatis annum, &c. Dixi: si directe intendat bonum

commune, vel Religionis, vel Reipublicæ, quin id fiat in odium delicti commissi. Nam omnis lex sive pœnalis, sive non pœnalis, directe fieri debet in commune bonum Reipublicæ, pro qua conditur; ex hoc tamen non sequitur, eam non esse pœnalem, si hoc fiat in odium delicti commissi; aliàs enim nulla lex foret pœnalis, quod est contra communem; intelligendum proinde venit de bono communi speciali, non generali.

Dices: lex, quæ gravamen imponit, odiosa est; ergo etiam irritatio, seu lex irritans; cum & illa ferè semper gravet eos, quorum actus & dispositiones irritat. & qualitatem legis desumi à fine legis per se ac directe quæsito; cum ergo leges irritantes possint imponere gravamen, quin per se, ac directe intendant gravare, sed procurare, vel conservare commune bonum, aut alteri favorem, seu commodum præstare, licet videantur imponere gravamen aliquod (qualiter fit, cum irritantur contractus pupillorum initi sine Tutoris autoritate, si illis præjudiciosi sint) in re tamen non odiosæ sunt. Jam verò cum tota difficultas sit in eo, ut decernatur, quando lex principaliter, seu primario intendat pœnam, quam infligit; quando solum secundario? not. non semper materiam legis etiam gravem, & molestam subditis (cujusmodi sunt inhabilitates ad contrahendum, ad bona quædam obtinenda, &c.) esse pœnam, ut constat inductione. Ut igitur dicatur pœna, necessarium est, quod supponat commissum delictum, cæteroquin non imponenda.

Not. 2. an, cum gravamen aliquod imponitur in odium delicti commissi, hoc ex principali, & primaria intentione legis imponatur, vel solum secundaria? planè dubium esse inter Authores. Nam ex hoc plures pendent quæstiones, quæ ab ipsis sub hac distinctione resolvuntur, alijs negantibus, alijs affirmantibus. Et reverà difficile est assignare regulam universalem. Caterùm præ alijs ea videtur regulariter in re opportunior, quæ dicit, quod lex, in quantum imponit gravamen in odium delicti commissi, cæteroquin non impositura tale gravamen ex ejusmodi facto, nisi culpam transgressoribus imputabilem explicaret, sit pœnalis principaliter, & primario, cæterosque fines legis esse intendos

tentos, dependenter à punitione delicti. Sed de hoc V. dicenda à n. 1239.

§. II.

An lex hoc ipso sit irritans, quòd sit prohibens?

1156. Quæstio est, an ex hoc præcisè actus reddatur nullus, ac invalidus, quòd fiat contra legem simpliciter prohibentem? de jure saltem Canonico certum videtur, quòd non. Nam matrimonium initum cum impedimento solum impediente, validè celebratur; *multa enim prohibentur, quæ tamen facta tenent*, c. *Unic. de voto, in 6. & c. Ad audientiam, de Regularibus*. Alij tamen, & complures ex Jurisconsultis, etiam hodie tenent, ut notat Haunoldus *tom. I. de Justit. tr. I. n. 117.* omnem contractum à jure prohibitum, hoc ipso esse etiam irritum, ac nullum. Sed dicendum, ex hoc præcisè, quòd lex aliquem actum fieri prohibeat (nisi exprimat; quòd eo ipso velit, etiam irritò, ac nulliter fieri) actum non debere censerì nullum in conscientia. Est communis Theologorum. Ratio est, quia *fieri actum illicitè, & simul validè*, simul stare possunt ex natura rei; & *actum præcisè prohiberi, non annullari, componi possunt*; ergo præcisè *ratio illiciti*, aut prohibitio non infert legitimè nullitatem, & annulationem ex natura rei; sed nec infert juris dispositione, cum, ut dictum est, multa, licèt prohibeantur, facta teneant; & leges in contrarium id, quod intenditur, nullatenus doceant; ergo.

1157. Hinc not. 1. quando L. *non dubium, C. de legib.* dicitur: *nullum pactum, nullam conventionem, nullum contractum, inter eos valere volumus subsécutum, qui contrahunt lege contrahere prohibente*; & additur extensio: *quod ad omnes legum interpretationes, tam veteres, quam novellas trahi generaliter imperamus, ut Legislator, quod fieri non vult, tantum prohibuisse sufficiat, cætera quasi expressa ex legis liceat voluntate colligere*: non esse sermonem de nullitate actus ipso jure, sed solum de nullitate per exceptionis oppositionem inducenda à Judice, si expedire visum fuerit; nec etiam de lege præcisè prohibente; sed simul annullante. Ad

hoc probandum, certum videtur, ex hoc præcisè, quòd dicatur: *nullum pactum subsécutum valere volumus inter eos, qui contrahunt lege contrahere prohibente, non inferri determinatè nullitatem pacti*; nam etiam donationes factæ constante matrimonio inter virum, & uxorem prohibitæ sunt, & dicuntur *non valere*, quin per hoc reverà nullæ, seu *non validæ sint*; sed tantum *non firmæ*, ut sint irrevocabiles, dum confirmantur morte donantis; ergo etiam cum ejusmodi pactis, licèt fiant contra legem præcisè prohibentem, & dicantur non valere, ly *non valere* non est accipiendum, ut determinatè inferatur eorum nullitas, sed tantum *infirmitas*, quatenus non sunt inelidibilia per exceptionem legis resistentis.

Deinde ex communi doctrina, qui Titio vendit domum inito contractu, ab Emptore solutione pretij perfectò, nondum tamen secutà traditione, eandem vendit Cajo, & simul tradit, pariter accepto ab hoc pretio, illicitè celebrat secundum contractum, & tamen validè, etiam de jure civili, propterea primo Emptori concedente actionem contra Titium Deinde, ut rectè notat Haunold. *tom. I. de jure & just. tr. I. n. 117.* sententia conditionaliter lata valet, nisi taliter ferri prohibitum sit, ut habetur L. *11. §. Biduum, ff. quando appell.* ergo etiam cum jure dicitur, *pactum non valere*, si fiat lege prohibente, ly *non valere* non infertur legitimè, ex pura prohibitione legis; ergo L. *Non dubium*, non loquitur de facto contra legem purè, seu *præcisè prohibentem*; certum autem est multas leges esse purè prohibentes; cum plurimæ sint, quæ nullum prorsus judicium habent *legis annullantis*; ergo.

Not. 2. cum in c. *Imperiali, 25. q. 2.* dicitur: *imperiali constitutione aperte fancitum est, ut ea, quæ contra leges fiunt, non solum inutilia, sed etiam pro infectis habenda sint*; eodem modo ex dictis rationibus intelligenda esse, non de lege præcisè prohibente, sed *simul annullante*; vel certè solum de non validitate, in quantum explicat defectum *firmitatis*, non autem vim nullitatis, ut exposuimus in præmissis. Similiter dicendum venit ad *reg. 64. in 6.* ubi habetur, *quæ contra jus fiunt* (nimirum *annullans*, non autem præcisè prohiben-